

Studier Kritiker och Notiser.

Literär Tidning.

N° 18.

Lördagen den 1 Juni

1844.

Svenska siare och skalder eller grunddragen af svenska witterhetens häfder intill och med Gustaf III:s tidevarf tecknade af P. D. A. Atterbom. Andra delen. Upsala, Leffler och Sebell 1843.

"En ny dag" säger den ryktbare författaren till den bok wi härmed gå att anmäla, "en ny dag tyckes börja uppgå, eller fastmera redan vara uppgången, liksom i allmänhet öfwer Sveriges häfder, så jemwäl öfwer Svenska witterhetens. Att hafwa tändt denna gryning, är en heder, som för alltid är fästad wid den ädle Hammarfölds namn. Den bana, som han bröt, har af andra blifwit fortsatt med wärande rön af landsmäns deltagande. Däsa kan ej annat vara, än att kärleken till fäderneslandets häfder, ehwar han befinner sig rätt lefwande och fullständig, äfwen innebär kärlek till den minnesteckning, som sypfelsätter sig med des witterhet och litteratur. Här nämligen, och särdeles i des skaldekonst, framwisar sig den skäraste affpeglingen af Swenska folklynnets egenheter; antingen de betraktas i sig sjelfwa och i sin ursprungliga sammanflätning med Nordens naturlif, eller i sina beröringar med andra folkslags odling. Ingenting wore då öfwerslödigare, än att här enkom utlåta öf i något förord och loftal öfwer wärdet, wigten, nödwändigheten af förtrolig bekantskap med det Swenska snilletts bemödanden i witra yrken. Huswudwinsten af allt det studium, som en bildad nation eignar åt sina häfder, består twifwelsutan deri, att hon lär känna sig sjelf i sin forntid, för att kunna rätt begripa sig i sin nutid, och sedan, af dessa bägge konstapens förening, förda helsosamma tillämpningar för sin framtid. Förhåller det sig så: då är äfwen wist, att också på detta fält uppwäxer för Swenska nationalmedwe-

tandet en oberäknelig winst; och det med hänsyn, ej blott till en æsthetisk, utan jemwäl till en allmänlig historisk sjelfkänedom."

Med dessa ord inleder Herr Atterbom ett arbete, som äfwen i det afseende är för den swenska allmänheten af interesse, att det är författadt af en man, som inwerkfat så betydligt på den swenska witterhetens utbildning som Herr Atterbom. Det torde näpeligens finnas någon, som bestrider den snillrike skalden de wäl sagda orden om en literärhistorias wigt för ett nationalmedwetande, ej heller någon, för hwilken ett nytt uppslag till en swensk litterärhistoria ej är en högst wälkommen syn. Hammarföld, — med rätta kallas han af Atterbom för den ädle, ty ett mera rent och mera wäl menadt sträfswande än det nitälskaren Hammarföld utweklade för swensk witterhets förkofran torde ej wära häfder kunna uppvisa, — Hammarföld tillfredsställer dock icke de anspråk på fördomsfri kritik som man med rätta fordrar af en opartisk häfdeforskarer. Hammarfölds swenska witterhet, ett foster af utmärkt slit och en widsträckt ehuru ej alltid pålitlig beläsenhet, är, såsom kritiskt arbete betraktadt, helt och hållet en partiskrift, sammanstrifwen i en tidpunkt då häftiga lidelser hwarfen tillåto någon lugn pröfning eller någon på grund af lugn pröfning uppwuxen sansad rättwisa. Denna Hammarfölds ensidighet är numera så allmänt erkänd, att exempel på densamma icke widare behöfwa citeras. Hammarföld tände wisserligen, såsom flitig arbetare betraktad, en gryning inom den swenska witterheten. Men denna hans egenkap af morgonstjerna påminner om att samma himlabloß, som bebådar den gryende dagen, äfwen är skymningens melankoliska stjerna. Så är Phosporos äfwen en Hesperus. Hammarfölds kritiska kämpalif, utmärkt af oförwäget mod och skoningslös sjelfuppföring, med ett

ord af den ädla personlighet, som wi kunna kalla *ridderlighet*, är i våra dagar lärorikt både såsom tidsbild och såsom warning. Vi tro och ej böra befara att missförstås, om wi kalla *Sammarföld* den swenska witterhetens Don Quixote, i det wi påminne om den snillrike riddarens af La Mancha rättskänsla, ädla sinnelag och swärmiska hängifvenhet, egenskaper som göra honom till en romantiskt älskwärd person på samma gång som de tvinga oss till ett melankoliskt leende öfwer hans sáfänga försök att i lifwet återuppfalla en förgången tidsålders åsigter och sträfswanden.

"Annu finnes ingen skildring af Iduns lefnadsöden i Sverige, sådan wi önska den," säger också Herr *Atterbom*, med rätta. *Wieselgrens* widtomfattande arbete är mera att beundra för det dristiga i planen än för utförandet, och den slitige *Lenströms* arbeten sluta sig i åsigter allt för nära till *Sammarfölds* för att ej påminna om den nyss nämnde riddersmannens offlifaktige wapendragare. Då Herr *Atterbom* nu fattat pennan för att skipa rättwisa i snilletts werld, så hafwa wi icke allenast att tacka honom för det att han beslutit sig till ett dylikt arbete, utan också för det ädla, sansade och snillrika sätt på hwilket han utfört sitt wärf. Herr *Atterboms* arbete innebär en skön försoning för hwad *Sammarföld* brutit och är så mycket mer att värdera som det är det första verkliga fridsord som blifwit uttaladt af en man, som i allo är wuren att uttala ett sådant.

"Det innersta syftet för en Swensk witterhets-historia" säger förf. "bör vara, att alltigenom, från sin ståndpunkt, framhålla det egendomliga *swenska nationalidealet*; och alltså troget, med klarförmig opartiskhet, afteckna ömsom annalkningarne dertill, ömsom afwikningarne derifrån." Att författaren fullkomligt besitter denna klarförmiga opartiskhet ser läsaren med glädje i följande rader, i hwilka förf. lifasom nedlagt de hufwudsakligaste åsigter från hwilka han bedömmar sitt fosterlands witterhet. "Man har i sednare tider," säger han, "mycket omtwistat, hwad i Sveriges witterhet bär, eller icke bär, stämpeln af swensk *originalitet* och *nationalitet*. Man har, med skäl, uppställt denna egenskap såsom en hufwudfordran; men derwid esomoftast råkat yppa, att man ej gjort sig reda för dess rätta betydelse. Blott på en grundlig och opartisk hädforsknings wäg kan den frågan riktigt beswaras. Men samma wäg skall troligen ådagalägga, att den swenska originaliten, der den verkliga är till, aldrig utefluter ett tillegnande af något utomlands

ifrån erbjudet sannt och skönt; emedan den alltid, genom sättet af detta tillegnande, wet bewara sin sjelfständighet och omiskännelighet. Icke sällan har en blindt ifrande fosterlandskänsla, i widunderligt missförstånd af sina önsningar, tyckts yrka såsom ett grundwiltor för denna originalitets bestånd, att det swenska snillet skulle försätta sig i ett rent oberoende af alla utländska inwerkningar. Wore slikt yrkan i allmänhet rimlig och werkställbar, så skulle näppeligen kunna nämnas något europeiskt land, der snillet besunne sig i en mera bekymmersam förlägenhet om medel att tillstapa en dylikt slutet litteraturstat. Men lyckligtwis kan det trösta sig med *Tegnér's* utlåtelse:

"all bildning står på ofri grund till slutet:
blott barbariet war engång fosterländskt."

Nedan en blick på vårt lands geographiska läge, så högt upp och afsidet i det yttersta Thule, bör påminna oss, att det ej kan i något affeende vara ett ursprungligt kultur-land. Det står fjerrare, än flertallet af Europas länder, från wilforen dertill. I oundwiltig följd af detta läge, har vår bildning alltjemnt måst från andra folk emottaga både de *stora ämnena* och de *stora wäckelserna*. Huru will man nefa, hwad vår nations hela historia, från sin början till närwarande dag, bekräftar genom en oafbruten bewisningskedja? Och gäller detta öfwerhufwud om vår andel af europeiskt själsodling, huru kan det annat än gälla äfwen om vår skaldekunst och samtliga witterhet? Det har jemmäl i den hänsyn, hwarom nu är fråga, blifwit vårt öde, att den andliga solen, lifsom den lekämliga, lyser på oss från andra länder, eller att hennes lifwande sten besöker dessa, innan det hinne till oss. Vi böra ej beklaga oss öfwer den anledning, som äfwen härigenom gifwes oss, å ena sidan, till ödmjuk resignation under en af gudomlig skickelse tilldelad lott; å andra sidan, till warm känsla af förbindelse, af djup tacksamhet, — först mot försynen, som ändock gifwit oss så mycket af diktens förmåga och af sjelfständig bildsamhet, samt derefter äfwen mot de män, som än öfwer vår dunkla Nord spridit en verklig skönhetens morgonrodnad, än beredt möjligheterna till hennes fullare uppenbaringar, och i båda fallen lysa oss på vår bana med owärderlig försyn."

Lifasom de ord, som wi här citerat, äro en borgen för författarens rättwisa uppfattning af den swenska witterhetens heroer, desse må nu uppträda:

"I grekisk enkelhet, i galakläder,
Med lejonmah, med skiftrik turturfjäder," —

så äro de ideer, dem han i sin inledning framställer och utvecklar, så wäl om mythens och folksångens betydelse som om den klassiska litteraturens samt reformationens inflytande på det nyare Europas poesi, i hög grad träffande och snillrika. Vi kunna ej neka oss det nöjet att anföra hwad han yttrar om Roms inflytelse på den nordiska skaldefången:

"Omedelbart poetiskt blef derföre Roms inflytelse här blott i en enda riktning: den, som utgick från **Kyrkosången**. I denna riktning meddelade sig nämligen en kraft, som eldade till fortsättning på de egna eller inhemska tungomålen. Härigenom uppkommo dels redan före reformationen, dels i följe af henne, på dessa språk utgjutelser af christlig lyrik, hwilkas poetiska värde, jemnhögt med deras religiösa, än i dag uppbygger och hänrycker oss. Ja: sjelfwa den mera werldsligt lyriska och didaktiska diktning, der — liksom t. ex. Biskop Thomas — en och annan klerk wille höja sig öfwer folkwisans rymd, började på sitt entoniga rimmeri göra någon användning af den latinska kyrkosångens musikaliska skick och werelrika wersformer. Men denna romerska Kyrko-poesi, den skönaste art af Tempelsång som funnits alls sedan Davids tid, och hittills icke öfwerträffad af någon sednare, war liffullt — och just genom sin skönhet — fastmer ett hinder, än ett befodringsmedel, för uppkomsten af en inhemska konst. Ty wändligt lättare föll sig, att i hennes anda och ton dikta på hennes eget språk, der styrkan, majestätet, böjligheten, wälljudet kommo diktaren fullbildade till mötes, än att i det då ännu så gensträfwiga modersmålet söka poetiskt uttryck för sin känsla; hwadan och mångt af de qwäden, som framkallades af den tidens gudstjenst, befinnes vara författadt af Swenskar. Dehutom tillhör det i alla fall Kyrkosångens natur, äfwen sedan den blifwit öfwerflyttad på inhemska folk-språk, att wäl kunna ingå i en nationlig konstpoesi såsom en af dess wäsentliga factorer, men ingalunda kunna ensam tillwägabringa den. Ty rätteligen är all Tempelsång sjelf endast folksång, såsom den både äldsta och högsta af samtliga folkwisans arter; och deraf härrör, att i hwarje konstpoetiskt tidehwarf är Hymn- och Psalm-poesien desto fullkomligare, ju mer hon förmår bibehålla sin grundegenkap. Hennes högsta möjliga konstrikhet består, framförallt, i den största möjliga enkelhet och manerets

minsta möjliga enskildhet. Medwettandet härom war ej mindre klart hos den tidens katholska-romerska kyrkosång, än det är hos nutidens protestantiska-svenska. Desså är i detta hänseende betydelsefullt, att den till Helgon upphöjde Biskopen Nicolaus Hermanni, som författat den wackra hymnen till S. Brigitta "*Rosarorans bonitatem*," är samme man, som har på modersmålet författat folkwisans om Nunnan Eliss Grikdotter. Man kan ej undgå att deri warsna en företeelse af inre nödwändighet, eller af Kyrkosångens och Folkwisans ursprungliga enhetsband. Äfwen i våra dagar se wi samma frändskap fortfara. Hwem påminner sig ej om Hedborn, hwars harpa klingar bredwid Wallins liksom Asaphs bredwid Davids, att hans lyckligaste werldsliga dikter uppblommat omedelbart, liksom gullhwifwor i pingsthelgen, ur folksagans och folksångens ljusgröna wärgrund? Ingen kyrkosång är äkta, som är, eller will bli, något annat än den högsta arten af folksång, — gudelig folkwisa. Men den utesluter fördenksfullt och ur sin omkrets alla de intressen, alla de slag af Poesi, som ligga utom det gudstjenstliga andakts- och läroqwädet. Om wi nu tillfå erinra oss, att den katholska kyrkosången, wiserligen romersk, ändock ej war det fordena Roms; om wi besinna, att den således hwarken kunde eller wille wägwisa till den fornklassiska witterhet, konstbildning och språkbehandling, hwartil de romerska profanförfattarne woro de närmaste ledarne; om, slutligen, sådan wägwisning, och deraf följande kunskap, war i denna tidpunkt det främst tillgripeliga willkoret för möjligheten af någon inhemska skön konst och litteratur: då är påtagligt, att en ditåt syftande aning måste framför allt annat söka närmare bekantskap med just dessa författare; hwilkas förmedlande ställning mellan Europas nyaste och äldsta kultur införde den sökande äfwen i sällskapsringen af Greklands Wise och Skalder. Kunde man icke än dricka med dem ur deras spegelskara ingifwelsers källa, så fann man sig dock omsider på stigen som ledde dit. Desto hjertare föll i ögonen, med detsamma, swenska smakens och språkets tillstånd, Wid de upptäckter, som gjordes, dagades mer och mer den hittills dunkla föreställningen om witterhetens betydelse; och tillämpningar på modersmålet upptuktande togo sin början."

I dessa åsigter, måste en och hwar, som gifwit sig tid att forska och tänka öfwer utvecklingen, icke allenast af den swenska witterheten utan och af hela

den nyare Europeiska, till alla delar instämma. Författaren ser sitt ämne i stort och därför ser han äfwen klart och sant. Synnerligen har Rec. funnit Herr **Atterboms** utveckling af **Stjernhjelm**s förhållande till samtid och estertid wärd uppmärksamhet. "Många torde förundra sig," säger Herr **Atterbom**, — om wi påstå, att de tvenne tidehwarf, som i våra witterhets-häfder kallas det **Stjernhjelm**ska, det **Dalin**ska och det **Gustavian**ska, äro blott skiftande skenader af ett enda, hwars innersta lynne alltigenom bestämmes af en och samma grundsyftning. Men sådant är verkliga förhållandet. Ehuru mer och mer klarande, war i denna syftning en och samma insikt eller förkänsla, af formwårde, af urwäljande studium, af smak och konstförstånd; med blickten fäst på Europas mest bildade folkslag, och med lågande fosterländsk nitälskan, att äfwen swenska snillet och swenska språket en gång skulle, efter fullbordad uppfostran, täsla med hwarje annat folks om skönhetsens pris. Det war alltså — i grunden — **Stjernhjelm**s verk, som fortsattes genom **Dalin**, och som ändtligen uppnådde genom **Kellgren** och **Leopold** sin fulländning."

Rec. har här icke annat än att uppbera Herr **Atterboms** egna ord: sådant är verkliga förhållandet; men detta förhållande kan icke tillfullo läggas i dagen för än wid behandlingen af den **Gustavian**ska periodens skalder, hwilkas swenskhets länge har wäntat på en rättwis uppfattning.

Bland de öfriga skalder, dem Herr **Atterbom** skildrat i sin bok, fästa **Lucidor**, **Frese** och **Fru Nordenslycht** mesta uppmärksamheten. Alla tre äro skildrade träffande sant och rättwis. Framför allt är den **Nordiska Sapphos** minne på ett rörande sätt lemnadt åt efterwerlden.

Allmänheten längtar otåligt efter fortsättningen af Herr **Atterboms** arbete. **Swenska Siare och Skalder**, är utan twifwel bland alla den berömda författarens profaiska skrifter det yppersta och kommer en gång att intaga en lika utmärkt plats inom den swenska witterhetens häfder som författaren sjelf redan intagit bland **Swenska Siare och Skalder**.

C. A. H.

Grekisk Fornkunskap af **Wilhelm Fr. Palmblad**.
Förre Bandet med sex Plancher. Upsala
1843—1844.

(Fortf. fr. N:o 17.)

Gå wi från **Drakerna** till **Mysterierna**, så möta wi olika meningar om de uti dem dyrkade gudarnas ställning till den allmänna folkreligionen och till den poetiskt utbildade mythologien. Woro mysteriernas gudomligheter desamma, som folktrons? Författaren bestrider detta. Att dualismen ej befrades, kan förklaras deraf, att **Grekland** ej egde någon egentlig hierarchi, och att t. ex. i **Athen** så många **Pelasgiska** religions-elementer obemärkt fortlefde bland massan af folket, att detta folk swärligen kunde uppträda ifrande mot en mysteriös religion, hwilken till en del egde stöd i spridda lokalsägner. De **Cleusiska** och **Rabiriska** gudarnes skilfaktighet från folkreligionens mythiska wäsenden röjes ögonfkenligast, i fall man anställer en jemförelse med **Samothraciska** culten, med **Rabeirernas** dwerggestalter; och de **phallos**afbildningar, hwilka tillhöra nämde tempeltienst, förråda en icke-Hellenisk anda, och förskrifwa sig, efter **Herodoti** uttryckliga yttrande, från **Pelasgerna**. De genealogier och gudafagor, som anföras om **Rabeirerna**, äro, waktadt de förnas märkbart varierande oskhet, deruti öfwerensstämmande, att kosmogoniska föreställningar återgifs i de myther och sculpturafbildningar, hwilka aldrig lystades till skönhetsformen, utan heldre bibehöllo de misbildade gestalter och det wanställande utseende, som skulle förwara uttrycket af en typisk och sinnbildlig, högre betydelse. En mördad gudomlighet är den unge **Radmilos**, och den sorgliga karakter som är betecknande för den mysteriösa tempeltienst, hwars ritus ega sin förklaring både i naturmyther och i menklighetens behof af försoning med en högre werldsordning, står i en så fullkomlig contrast med den werlds-uppfattning och den menklighetens ställning till **Olympens** ljusa gudamakter, som genomgått **Hellenernas** religiösa medwetande och sammanfälmte med en mörk utsigt till det **Hades**, der endast skuggwerldens oförgänglighet afbidade döende heroer och förswinnande slägter; contrasten är så stark mellan de **Helleniska** och de **forn-Asiatiska** mytherna, att sjelfwa denna motsatta grundkarakter utesluter möjligheten af något samband mellan den mysteriösa och den offentliga religionen i **Grekland**. **Cleusiniernas** gudomligheter, **Demeter**, **Perssephone** och **Dionysos** stå wisserligen folkreligionen

närmare, än Kabeirerna, heldst de förra till och med upptagits i den Olympiska Gudafamiljen; men endast namnen innebära någon gemensamhet. Den olika ställning som dessa gudomligheter intaga och de olika egenskaper och befattningar, hvilka i de särskilda mytherna tilläggas de i dem uppträdande personer, hänvisa till skilfaktiga, religiösa föreställningskretsar o). Den Orientaliska karakter som är påtryckt en i de mysteriösa legenderna insätad passionshistoria, ingår äfwen i de processioner, ritus och hela den symboliska handling, som förenades med så wäl inwigningen i mysterierna, som med de periodiskt återkommande högtiderna. På den frågan om någon omedelbar underwisning åsyftades med mysterierna, swarar förf., att den mysteriöst-symboliska handlingen war hufwudsak, och att i de dramatiska föreställningarna af Gudamakternas lidande, död och slutliga seger, och af det olika öde, som i en annan werld afbidade de förbömde och de genom inwigningen räddade och renade menniskorna, låg sjelfwa lärdomen; men denna underwisning erhöles genom skådning och en deraf beroende tillämpning p). På ett ställe beskrives, att Zagreus' sönderlitande af Titanerna skulle hafwa affett winnförden, eller att de i symboler insvepta fablerna warit omklädnader för en historisk verklighet. På ett annat ställe medgifwes, att utom en *λόγος μυστικός* fanns äfwen en *λόγος φυσικός*, så att utom odödlighetsläran och åsigten om Guds enhet, som bibragtes, skulle andra symboliska handlingar och bilder derjemte finna sin förklaring i bemödanet att återföra tanken på odlingens wälgerningar i råhetens tidehwarf, hwarwid man utgått från den första begynnelsen till en framstridande samhällsordning och i mysteriösa ritus symboliserat återbrukets införande och lagars stiftande q). Likwäl medgifwes att äfwen den fysiska och historiska mythen kunnat ega en högre, andlig slyftning. Den bildade forntiden hyste höga föreställningar om wigten af de i mysterierna fortplantade lärorna. Detta bekräftas af en Pindari, Isocratid, Eschines' och Ciceros intyg. Man war öfwertygad att här finna en högre lära, än den som folkreligionen meddelade. I sednare tider har Hegel opponerat sig mot den föreställningen, som i mysterierna söfer förwaringsstället för djupa philosophemer. Nämde författare ser i des-

o) S. 516, 526.

p) S. 546.

q) S. 560.

sa religiösa inrättningar endast gamla culter (alte Gottesdienste); och i stället för den förmodade högre wisdom, som ej i mysterierna fortplantades, träffa wi endast sinnebildliga ritus och handlingar, som föreställde naturlifwet i des olika gestaltningar och yttringar. "Den Vorstellung Ceres und Proserpina, dem Bacchus und seinem Zuge lag als Hauptsache das Allgemeine der Natur zu Grunde, und das Weitere waren obscure Geschichte und Darstellungen, deren Hauptinteresse die Lebenskraft und ihre Veränderungen sind. Einen analogen Proceß, wie die Natur, hat auch der Geist zu bestehen; denn er muß zweimal geboren seyn, das heißt, sich in sich selbst negiren; und so erinneren die Darstellungen in den Mysterien, wenn auch nur schwach, an die Natur des Geistes r). Mysteriernas flertydliga symboler och föreställningar innehålla, enligt samma författares åsigt, någon ting obestämdt dunkelt, ett stråfwande till att grumla och upplösa den rena och klara formen. Här af inses omöjligheten att förena mythernas och mysteriernas Gudamakter. Det dunkla, formlösa som ligger i känslan och aningen, nedflyttas af den här citerade store tänkaren till en lägre ståndpunkt, än den som skönhetens religion intager med en werldsåsiigt, enligt hwilken "die Erscheinung die höchste Weise, überhaupt das Ganze des Göttlichen ausmacht."

Prof. Palmblad redogör omständligt för det sätt hwar på Eleusinska mysteriernas nio högtidsdagar firades. Meursius är den som först af spridda winkar och isolerade underrättelser sammanställde en öfversigt af den ordning, i hwilken de Eleusinska högtidligheterna med sina ritus och dramatiska symboler foljde på hwarandra. Potter, Saint Croix och Hermann m. fl. hafwa redan behandlat samma ämne. Prof. P. närmar sig mest Sainte-Croix. I fråga om hwad som tilldrog sig tredje dagen under Eleusinierna, sammanflår förf. de olika uppgifterna hos Meursius och Sainte Croix. Den sednare låter fastan infalla på nämnde dag, och förmodar, att denna först afbröts mot aftonen, då de inwigde förtärde Sesamskakor och drucko *κνισών*. Meursius påstår, att tredje dagen bragtes ett offer af rödfisk och till mola salsa användes säd som wert på Rhariska fältet. Prof. P. förbigår hwad Plutarchus berättar om en mysteriös sorgefest, hwilken troligen är densamma som den Proklos sätter i

r) Hegels Vorlesungen über die Philosophie der Geschichte. S. 302.

förbindelse med legenderna om Demeter och Persephone s). Förf. har stöd af Sainte Croix, då han till fjärde dagen hänför ett af Hesychios omtaladt offer och en mystisk dans wid källan Kallichoros. Meursius förlägger hit *ἡ καλὰ δου καθόδος*, en procession som med mystikens offerskänker och symboliska ritus symboliserade Persephones borttröfwande och Demeters sorg. Potter följer Meursius. Prof. P. anser den nämnda processionen endast tillhöra Thesmophorierna.

Förf. öfverensstämmer med Sainte Croix deruti, att nionde dagens libation war en dödslibation. Silvestre de Sacy har i sina anmärkningar till Sainte Croix bestridt denna åsigt; emedan i detta fall hade libationer bort ingå i de förberedande ritus wid första inwigningen, och icke uppstjutas till högtidens slut. Det förmodas, att libationen endast varit egnad åt Demeter och Persephone; och till stöd härför återopas de wiserligen föga sägande, obestämda och långsökta grunderna, att presten, som verkställde libationen, såg först mot himmelen och sedan ned på jorden. De två kärl som ställdes mot öster och wester, skulle innebära samma allusion t). Ref. lemnar dessa gifningar i sitt wärde.

För den presterliga personalen i Eleusis redowises s. 528. Efter Hermann kan tilläggas, att Hierophanten utom sitt slägtnamn hade ett annat namn, som endast under tysthetslöfte anförtröddes de inwigde; och att meningarna afwika, huruvida fackelbäraren (*Ἄδουχος*) för lifstiden förwaltade sitt embete, eller icke. Den sednare uppfattningen lärer undersöjas af en del inscriptioner. Befattningen skall efter Hermann förskrifwa sig från en till grund för Mysterierna ligande Kalenderfest u).

Mängden af de undersökningar, hwilka blifwit sammanfattade i det här anmälda arbetet, egde anspråk på en utförligare redogörelse; men en af andra studier upptagen tid torde tjena till ursäkt, för att Ref. inskränker granskningen till hwad här anspråkslöst meddelas, i hopp, att en kritikus, som gjort Helleniska forntiden till sitt hufwudstudium, egnar en skyldig gård af uppmärksamhet åt det verk, wid hvars utarbetande den högt förtjente och ansedde författaren tagit i akt det Horatianiska: "nonum prematur in annum."

s) Hermann Die Feste von Hellas. S. 489—90.

t) Recherches historiques et critiques sur les mystères du Paganisme par Mr. le Baron de Sainte Croix. T. I. s. 336.

u) s. 461—66.

Ref. har angifwit grundkaraktären af Författarens åsigt, af hans opartiska, lugna och fina kritik, hans förmåga att till ett stort helt förbinda båda de spridda fragmenterna från culturperioder, som äro fattiga på meddelanden och de alltför rikhaltiga bidragen från andra tidehwarf, utan att productionens energi nedtryckes af materialiernas mångfald, eller öfwerfigten af det hela bortskymmes genom enskildheterna. Kritisk forskning och historisk konst hafwa här trädt i en intim förening; och på grund af den totalbild, som detta arbete öfwer grekisk fornkunskap återgifwer och med stöd af den partiella granskning som Ref. företagit, fruktar han ej att jäfwas af en opartisk pröfning, då han uttalar sin åsigt af det här anmälda verkets förtjenstfullhet och anspråk på en större uppmärksamhet och ett widsträckt publikum, såwida detta är något att önska i ett land, der det lifligaste intresset egnas åt dagblad och obetydliga flygkrifter.

C—m.

Min fattiga Sångmö. Poetiska försök af Orvar Odd. Stockholm 1844.

Man har gjort Orvar Odds sångmö wida mindre rättwisa än hon förtjenat. I sådant affeende har Orvar Odd allt skäl att kalla henne *min fattiga sångmö*. Men i annat affeende icke. I denna tidning hafwa wi mer än en gång haft tillfälle att wisa att Orvar Odd är en rik poetisk natur; han behöfwer icke tråda tillbaka för någon af sina medtäflare. Orsaken hwarföre Orvar Odd ännu icke wunnit det allmänna skalde-ansende som han werkeligen förtjenar, och som han en gång kommer att winna, är troligen att söka, dels i det swenska lynnets allmänna partifinne, dels i Orvar Odds eget partifinne. Ty, utrustad med poesiens herrligaste gåfwor, använder Orvar Odd ofta dessa gåfwor på bittra jacobiniska declamationer, hwilkas tillkomst wäl kan förklarar genom författarens wistande i Paris, men som alltid måste förekomma swenska läsare något obehöfliga. Ty det är icke konunga-tyranner utan opinions-tyranner som i våra dagar den sanne frihetswännen har att kämpa emot. Att förskrifwa sig till djefwulen för att få "kammarjunkaregalon på byran"

torde nu för tiden ingen stort bry sig om. Men att förskrifwa sig till djefwulen för att winna popularitet, torde mera höra till trafikken för dagen.

Dock — wi wilja ej twiſta med **Orvar Odd**.
 Bland de ditter, ſom han i detta ämne lemnat of,
 fins ju ſå mycket ſant ſkönt. **Flagioletta** är werkeli-
 gen ett litet mäterſtycke i ſin art, likaſå den 16 Mars
 1792, en dikt, hwars åſkådlighet och ſprittande lif icke
 kan undgå att wäcka åſwen den trögaste läſare, wäcka
 honom, ſäga wi, icke till njutning utan till allwarlig
 eſtertanka. Det är karakteriſtiſkt för **Orvar Odds**
 ſångmö, att hon under ett småleende hwillet man nä-
 ſtan kunde kalla förförifft, låter framſcina en djup me-
 lankoli. Men juſt för det att denna ſångmö ſjelf har
 kânt smärtans djup, gäckas hon med all tillgjord smär-
 ta. Låtom of höra huru hon beſkriſwer **Ett bruſtet**
hjerter:

Ett bruſtet hjerter.

O, hwilken tårande melankoli,
 hwad bottenlös och outſäglig smärta
 kan plåga med ſitt hemſka ſpökeri
 en femtonårig ſlickas lilla hjerter!

Dorina är en ganſka täck blondin,
 med kind af morgorodnans ſkåra dager,
 med blåa ögon, läppar af farmin!
 men we, en maſt på hennes lifſtråd gnager!

Jag warit hennes trogna kavaljer
 i förrgår på ſupéen hela qvällen;
 wi i ett hörn förtroligt ſatt of ner,
 jag och den lilla lockiga mamſellen.
 wi hafwa konverſerat känſlofullt
 om feſter, moder och repertoireir,
 och för min blick hon öppnat mer än huldt
 ſitt lidandes omätliga tartarer.

Med hwilka ſuckar af wändligt qwal
 hon wändt ſin näsduk kring på alla kanter!
 och när hon talade om Lampas bal,
 i ögat glänſte tårens diamanter.

"Hwad wore menſkan utan grafwens hopp?"
 — har hon mig frågat ſiſt, den ſtäckars lilla, —
 "blott döden fyller lifwets löften opp,
 allt annat är elände, wank och willa."

Och wid att ſå hon qwad med bruten röſt,
 — det war wid bordet, — hon emot ſin wilja
 till munnen förde litet kycklingbröſt
 med lingon och med delikat perſilja! . . .

På flera af de ditter, ſom i detta häfte förekom-
 ma, hafwa wi förut haft tillfälle att fäſta läſares upp-
 märksamhet, t. ex. bland andra på den wändeligt täcka
 dikten "**Wid Jungferuſtig**." Icke mindre uppmärk-
 ſamhet förtjenar den täcka dikten **Ett äſwenthr**, hwil-
 ken wi här ſåſom ännu ett prof på **Orvar Odds**
 melankoliſka ironi aſtrycka:

Ett äſwenthr.

Det war i rika Arabien
 en luſtgård, luſtig och ſkön,
 af blommande tamarifer
 och ceder dunkelgrön.

De grannaste purpurfåglar
 med ſläp af ſilfwerbrokad
 i ſång och i wälluſt lette
 bland palmernas gungande blad.

Men nedanför i det gröna
 i yppig roſenlund,
 der hwiftade blåa bäckar
 ſin ſwärmiſka ſago-rund.

Och qwäll och ſkymning ſig ſänkte
 utöſwer ångden ner,
 och under cedrarnas fronor
 det ſwartnade alltmer.

Se då! i trädens grenar,
 ſom dagen juſt war förbi,
 af brofiga lyktor tändes
 ett praktfullt feeri.

Och wåna dansarinnor
 med trumma och kaſtanjett
 i lundens målade dager
 begynte en glad ballett.

Men ſjelf på en thron af roſor
 jag ſatt ſom en furſte der,
 i ſammetſmantel och krona
 med blitrande ſolitår;

och ſäg på den leende taſlan
 med nådigt wällbehag,
 och nickade taktten ſakta
 till kaſtanjetternas ſlag.

Men glänſande negergoſſar
 för thronen ſtode ſom wakt,

med doftande nastafacklor,
att höja den festliga pratt.

Och twenne fram för mig trädde
och räckte på silfverfat
två rågade pyramider
af äpple och granat.

Men endast i rika Arabien
du sådan frukt kan få,
hwart äpple war puraste guldet
med riktig kontroll uppå.

Jag wände några för ögat,
och mumlade: . . . "åh, ja men!"
så lät jag i sicorna rulla
ett par och ett igen . . .

Pang! föll någonting i backen? . . .
Jag plötsligt ur slummern spratt,
och efter arabiska resan
igen på mitt windsrum jag satt.

Jag satt i min gamla länstol,
— rundtom war mörker blott, —
midt framför kafelugnen,
i nattrock och röd kalott.

Men pipan, släppt ur handen,
låg nere på sliforna spräckt;
och muntra astonbrasan
war längesen död och släckt.

En brand låg öfwerst och rökte
på gråa kolen allen;
på väggen fladdrade stundtals
helt matt och sömnigt des sten.

Och mina förträffliga äpplen,
som nyss jag lade snällt
att stefas i heta askan,
de hade till intet smält . . .

C. A. H.

Akademiska Underrättelser:

Till Consistorium Academicum i Lund har följande Rådiga skrifwelse inkommit:

"Stockholm d. 17 Maj 1844.

Wälwördigste Doctor, Biskop, Procanceller, Com-mendeur af Kongl. Nordstjerne Orden och Riddare af

Konung Carl XIII:s Orden, så och Magnifice Rector samt Consistorii Academici Ledamöter!

Jag emottog med uppriktig tacksambet den skrifwelse, som tolfade Edert beslut att åt Mig anförtro Cancellariatet öfwer Lunds Academi. Fäderneslandets wäl utgör det ständiga föremålet för Mina tankar och Min högsta önskan är, att kunna medverka till des förkofran. Denna kan icke kraftigare befrämjas, än genom omsorgen för wetenskapernas utwedling och genom wården om de ynglingars bildning, hwilka en gång såsom män skola verka i Fosterlandets tjenst. Jag antager derföre med erkänsla Eder kallelse och försätrar Eder, att jag alltid skall hafwa för ögonen den höga förebilden af de Carlar, som hafwa grundlagt Universitetet och gifwit det Sitt namn.

Till följe af Min Höge Faders wilja och min Egen önskan inträder jag icke nu genast i utöfningen af detta ansvarsfulla kall. Jag skall likwäl städs hafwa Academien i åtanke och med noggrann uppmärksamhet följa hennes angelägenheter, äfwen före den tid, då Jag kommer att werksamt egna dem Min omsorg.

Jag beder Eder framföra min wänkfälsfulla hälsning till den Carolinska Academiens Studerande Ungdom och förblifwer med synnerlig wälwilja Eder

Wälbewägen

CARL."

Notiser:

Tyskland. Literaturen öfwer trettioåriga kriget ökar sig alltjemt, och de på begagnandet af åtskilliga statsarkiver grundade historiska verk erhålla ett så mycket större intresse som de ur historien aflägsna mångfaldiga willfarelser, ställa fakta och händelser i sitt fanna ljus och öppna många nya synpunkter. Anmärkningsvärda äro i detta hänseende twenne verk, Grefwe Mailaths historia om österrikiska kejsarehuset, i hwars tredje band han framställer Wallensteins historia i en alldeles ny dager och twertemot Försters framställning klarligen bewisar Friedlands förräderi, ett förräderi, som icke skulle bringa Tyskland i Sveriges utan i Frankrikes händer; och Friherre von Aretins "Geschichte des bayerischen Herzogs und Kurfürsten Maximilians I," hwaruti denne furste frikämes från många anklagelser, hwilka i de hittills befäntliga historieböckerne på honom blifwit kastade. (D. B.)

Leipziger påfines-katalogen har aldrig warit så diger som detta år. Den är 28½ ark stark, i hwilka 789 bokhandelsställsämmenter hafwa nedlagt sina förhoppningar. Författarnes antal måtte wara legio. På öfwerfättningar från alla språk är öfwerflöd, ensamt af "Parisiska Mysterierna" hafwa 10 särskilda utkommit. (S. C.)

N:r 19 af denna Tidning, utgifwes Lördagen d. 15 Juni.

Lund, tryckt uti Berlingska Boktryckeriet, 1844.

